



פרס בן-צבי תשמ"ז לפרופסור יהודה רצהבי על מפעל חיים

ועדת השופטים להענקת פרס בן-צבי לשנת תשמ"ז החליטה פה אחד להמליץ בפני הוועד המנהל של יד יצחק בן-צבי לתת את הפרס לפרופ' יהודה רצהבי על מפעל חיים בחקר יהדות-המזרח. להלן מובאים נימוקי ועדת השופטים.

חקר יהדות-המזרח שתי פנים לו: האחד הוא מחקר תולדותיו ותרבותו של קיבוץ יהודי מסוים, בגבולותיה של ישות פוליטית אחת; השני הוא בחינת המושג הכולל 'יהדות-המזרח', על-ידי בירור יחסיהגומלין וקווי השיתוף בין הקהילות היהודיות שהתפתחו בארצות האסלאם ולאור מורשת יהדות ספרד. פרופ' יהודה רצהבי נמנה עם קבוצה קטנה של חוקרים שתרמו תרומה נכבדה בשני התחומים כאחד.

פרופ' רצהבי הינו הגדול שבחוקרי יהדות תימן כיום. במיומנות ראויה לכל שבח הוציא לאור כתבייד חשובים של קהילה זו וערך ביבליוגראפיה מקפת שאין ערוך לחשיבותה. בצד הוצאתו לאור של 'ספר המוסר' של זכריה בן סעדיה אלצ'אהרי, חיבר מאמרים רבים על תולדותיה של גולת תימן.

בין חיבוריו בשנים האחרונות נזכיר את התוספת להוצאת ספרו הידוע של חיים חבשוש, לקט חשוב של תעודות מפרוטוקול בית-הדין של צנעא ומחקר על ארגון יהודי תימן ביפו בשנים תרע"א-תרע"ד. מקום של כבוד יש לייחד לחיבורו החלוצי על אוצר לשון הקודש של בני תימן, שהוא האוסף המדעי הראשון בתחום זה והוא עשוי להיות דוגמה ותמריץ למחקרים דומים.

פרופ' רצהבי הקדיש מאמצים רבים לחקר יהדות-המזרח כולה, לפני גירוש ספרד ואחריו. ידיעתו המופלגת בלשון ובתרבות הערבית ושליטתו המרשימה במקורות היהודיים לכלל היבטיהם, הם אשר שימשו אותו כאשר בא לעסוק במורשתה האהובה של יהדות-המזרח כנשוא מחקרו. נזכיר מן העת האחרונה את חיבורו על המילים הייחודיות של ר' סעדיה גאון, שחשיבותו רבה למחקר הערבית-היהודית כולה.

חקר יהדות המזרח הוא אחד התחומים המרכזיים בפעילותה של יד בן-צבי, וזה מכבר הפך נושא זה לתחום מחקר רב חשיבות בכל המוסדות להשכלה גבוהה. מפעל חייו של פרופ' יהודה רצהבי הוא אחד הביטויים המרשימים להישגיו של תחום זה ומהווה דוגמה לבאים אחריו.

ובאנו על החתום: פרופ' שרה יפת — יו"ר, פרופ' משה אידל, פרופ' גד גילבר, פרופ' משה כוכבי, פרופ' שמעון שוורצפוקס.